

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
Piacztor 452 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
Ára évenként 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.
A „nyilatkozat”-i cikkek sora után 15 kr. előleges beküldés mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:
Középútcza, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, sept. 6-kán 1862.

(D) A „Donau Zeitung” ismét alkalmat vett magának, hogy a magyaroknak tanácsot adjon, s kívánja saját állás pontjának örvényébe Syren hangaival behatolni nemzetünket.

E lap egy circulus vitiosusban kering, a midőn azt hiszi, hogy a magyar sorsa: vagy a déli szláv-féle demagog forradalom, vagy a birodalmi abszolút egység által alkotmányos nemzeti álláspontjáról leszoríttatni.

Ő azt a mit a magyar közvélemény el nem fogadott soha, erővel magyar politikának akarja tekinteni, ő mindenképp a magyarokat forradalmi inspirációk alatt állani képzele, habár saját elmékedéséből kiteszik, hogy sem Kossuth, sem Mieroszlavszki délszláv irányú proclamatioi a magyarokat örömjongásra nem ragadták.

Hogyan képzelheti tehát a „Donau Ztg.”, hogy azon nemzet forradalmi, mely semmi forradalmi propagandán nem kap, mely ekkor nem vette igénybe sem a bombákat, sem az orgyilkokat, sem titkos társulatai nincsenek; s mely titkon és nyilván csak oly eszmé mellett küzd, a mi legitim, midőn soha sem ment tovább alkotmánya restitutiojának követelésénél.

A forradalom nem egyéb, mint törekvés demonstratiókkal, hatalmi erőszakkal vagy fegyverrel, és nem törvényhozás útján, a történelmi állapotok megváltoztatására.

Valjon ily törekvést mutatott-e a magyar nemzet, valjon akarja-e történelmi királyságát más combinatioval fölcserélni? valjon megtagadta-e a practica sanctiot, mely államának történelmi viszonyát kötésszerűleg megalapította? s valjon megtagadta-e az ország és király által együttesen hozott törvényeket?

Látjuk, hogy a szláv propaganda Ausztriát akarja szétrobbantani, s ujállammal felelni meg azon európai szükségnek, melyet most az osztrák császárság s magyar királyság foglal el. Valjon van-e magyar propaganda, mely ezen szétrobbantást tűzte célul; az országgyűlésnek föliratai tolmácsoltak-e ilyes szándékokat.

A „Donau Ztg.” nem törődik az orra előtt álló küzdelmek természetével, nem fontolja meg a mit ő maga hirdetett néhány hét előtt, hogy Kossuth programja mennyire visszatetszett? sőt ellenkezőleg ma már ezt írja: „Azon fától, mely eltakarta azon üzemeket, melyeknek színhelye Magyarország volt 1860 oct. 20-ka óta, lassankint kezd föllebbenni. A demagogia megnyitá levéltárait. Láttuk miként tervezett Kossuth egy dunai conföderatiót, melyben a magyarság tökéletesen elenyészett volna. Most meg Garibaldi intéz felszólítást a magyarokhoz, mert szüksége van rájuk, hogy európai conflagratiót idézen elé. Ezen felszólítás ellen föllép Klapka, mert ő most nem a vörös, hanem a fegyvermezett forradalmat szorgalmaz. stb.”

Tehát a „Donau Zeitung” felfogása szerint a Kossuth-programm, a Garibaldi-felhívás, Klapka levele, s még Mieroszlavszki programja is, mind az 1860 october óta magyar üzemek föllebbeése. Mindazon dolgok, melyek a „Donau Ztg.” szerint a magyarok végromlását eredményeznék, magyarországi demagog üzemek? Mily kiskoru lehet ezen lap előtt hogy demagog és délszláv forradalmok kedvéért magát megsemmisítse?

Hogy meg ne semmisüljünk imitt, a „Donau Ztg.” amoda hív, és így szól hozzánk:

„Magyarország még a váluton áll. — Még szabad választása van. Ne késedelmezzék tehát csatlakozni oly alkotmányhoz, mely a legtágabb kört nyújtja az önkormányzatnak és jogosult nemzeti érdekeknek.”

Ugy látszik pár évi nyilvános okmányok s hírlapi vitatkozás sem voltak képesek még a „Donau Zeitung”-gal megismertetni a magyarok álláspontját, mely általában a forradalom semmi nemére sem

innen, sem tulról nem támaszkodik; következésképp az ezen lap által felállított alternativa veszélyének sem lehet kitéve.

A Mieroszlavszki-féle programm, s általában az a déli szláv nem a magyarokat fenyegeti, hanem fenyegeti Európa négy nagy hatalmasságát, a mint ezt magunk is fejtegettük. Majd ha ez agyrem-birodalomnak sikerül Török-, Porosz- Oroszországot és Ausztriát megrendíteni, félhetünk mi is attól, hogy elnyelnek a délszlávok. Ámde ez idő nagyon messze van, soha sem is fog bekövetkezni; tehát e részről a magyart semmi nagy veszély, megsemmisülés pedig legkevésbé sem fenyegeti. Nincs is tehát szükség e rém elől más helyütt keresni menekülést.

Ily képtelen álmokra éppen nem is támaszkodik a magyar politika. A magyar királyság a történelem rendes folyama szerint van saját institutioival az európai államviszonyok közé belékelve, s azokkal oly szoros összefüggésben áll, hogy midőn azok magukat védik, védve van általuk Magyarország is.

Ez a jogi állás a mi erős várunk, melyet a folyó történelem minden újabb mozzanata igazol.

Hogy Mieroszlavszki nem vesz be minket az Ausztria felbontására hivatott délszláv hadseregbe, az éppen úgy a mi történelmi helyzetünk következménye, mint az, hogy Ausztriának a február 26-diki patens miatt gyűlt meg baja a német bunddal, hogy ma már Kuranda ur is a német kérdés nyomása folytán belátja s kimondja, hogy a februári patens — mely szálka a német szövetség szemében is — a belkérdések miatt is multhatlanul revideálni kell; valamint a történelmi helyzet következménye az is, hogy Ausztria abszolút egyesítése ellen Poroszország mindent el fog követni, mert ily egyesített birodalom belépése a bundba megsemmisítése volna a német szövetség történelmi állásának, s erő-egyensúlyának; s minek, a mint b. Eötvös magát kifejezte, csak úgy lehetne értelme, ha Ausztria szétszakgatva a történelmet, kilépik a német szövetségből, s önálló egyiséggé válnék.

Igy a délszláv mozgalom ellen éppen úgy, mint az abszolút egység ellen Európa történelmi jogai, s bele nőtt saját történelmi jogaink biztosításának. És a mely királyság saját existenciájára nézve a történelmi jog, és az ezeken megszilárdult európai állam-érdekek és viszonyok garanciáit bírja, ugyan miért kellene annak kapkodnia ábrándos forradalmakon, vagy azoknak veszélyei elől új és ki nem próbált theoreticus helyzetbe dobni át önmagát?

Mig a bécsi lapok reánk forradalmi álláspontokat fognak, addig sem politikánkat nem ismerik, sem annak horderejét megmérni nem képesek.

Ha Klapka azt mondja, hogy Magyarország tud várni, és ha Deák Ferencz is azt mondja, Magyarország tud várni: a jelszó egységeért solidaritásban hozza-e a „Donau Ztg.” azon ember politikáját, ki Napoleonra, azon emberével, ki a practica sanctora támaszkodik?

Ez a legnagyobb csalogás.

Várni gyakran kell a forradalom emberének is; de a jog embere éppen vár, míg eszméi győzni fognak. És ott, hol egy nemzet gondatlan forradalomnak éppen úgy nem adja fel történelmi jogait, mint hódításra törekvő népek ujításainak s erőszakitéleinek, ott bizonynyal a várás mindig megtermi a kívánt gyümölcsöt; mert oly nemzeti jog, mely az európai államszerkezetbe a történelem folyama által van beolva, csak is a nemzet által játszható el; a nemzet akarata nélkül, csak oly catastrofik semmisíthetik meg azokat, melyek az egész európai jogot felforgatni képesek.

Megvalljuk, hogy mi ezen catastrofik miatt nem aggódunk, s nem látjuk sem a forradalmat, sem az ellenforradalmat erősebb alapon állani, mint királyságunk legitimitását.

Ha a „Donau Zeitung” ez álláspontot észleli, a két alternativa mellett meg fogja látni a harmadikat is.

— A dualismus nemcsak a magyarok által vitattatik már, de német tekintélyek is kezdik igazolni ezen történelmi álláspontot, minek jellemzése végett érdekesnek tartjuk a „N. Nachrichten” most vett közlését ismertetni a német jogtudósok azon bizalmas beszélgetéséről, mely Bécsben tartatott. Az említett lap ezeket írja:

Egy helyet látunk kiemelendőnek Schuselka „Reform”-jából, mely az egész tárgyalást jellemzi: „Midőn végül Bluntschli (frankfurti tanár, s az ottani plünkösti gyűlés elnöke) resumálta, hogy az általa ajánlott módosítás elfogadtatott, Kuranda és Kaiser azt hitték, hogy az ellen szót kell emelniük, mert ott a német osztrákoknak a többiekkel elválasztásáról van szó, Bluntschli sietett kifejezni, hogy ez félreértés; ő nem gondol az osztrák császári állam megszűntetésére, hanem csak az osztrák nemzeti államjogi viszony visszaállítására, melynél fogva Ausztria német tartományai a más országokkal pragmatikai összeköttetések bántalma nélkül tartoztak a német birodalomhoz és szövetségéhez!”

Midőn — folytatja a „N. N.” Bluntschli ezen záratékára osztrák részről semmi ellenvetés nem történt, akkor ezeknek ezen nézetet osztaniok kellett. S e szavak hallgatva elismeréséből azon következtetést vonhatni, hogy ez által a dualismus szükségessége is mint egyedüli eszköz arra, hogy Ausztriának Németországgal kívánt egyesülése megtörténhessék, elismertett. Ez indította arra a jelen volt német osztrákokat, hogy a februári alkotmány revisióját mellőzhetlen postulatumnak nyilvánítsák. Még csak azt említjük meg, hogy a magyar lapok nagy elégtételt nyerve, helyeznek fontosságot a fennebbi eredményre.

Ezt írja a „N. N.”; egyébiránt a „Reform”-nak ezen gyűlésről közléséből még érdekes az is, mikép dr. Volk Augsburgból kijelenté itt, hogy ők az összes Ausztriának a német szövetségbe belépésébe belé nem egyeznek, egyszersmind azon vélemény nyilvánult, hogy tágabb szövetségbe lépni Németországgal a magyarok hajlandók lesznek, mi helyt állami önállóságukat visszanyerték.

Pár szó az ev. ref. tanodák fölsegéllésére ajánlott alapítványok ügyében; és a székesudvarhelyi egyházmegye ez ügyben hozott határozatait illetőleg.

Ki a közelmúlt években a prot. egyházi testületek mozzanatait kellő figyelemmel kísérte: meggyőződhetett a fölül, hogy a királyhágón innen mint tul nagy horderejű intézkedések tettek mind az egyházi kormányzat czélszerűbbé alakítására, mind a nevelés szent ügye emelésére; különösen az utolsóra nézve a hívek lelkesültsége is szép összegek megajánlásában nyilvánult.

Főtanodáink s szegény iskoláink fölsegéllése érdekében, hogy azoknak alapítóik a kormány követelte kívánalmoknak megfelelőhessenek, 1855-ben föltámasztott püspöki atyánkia az erdélyi superintendenciába egy áldozatra hevítő felhívást küldött szét, melynek következtében világiak és egyháziak egyiránt siettek tehetségeikhez mért áldozataikat a nevelés ügye szent oltárára meghozni. Több egyházmegyék papjai és iskolatanítói áttérten, mikép a korigények czélszerűbb taundszert, a tantárgyak kimerítettebben kezelhetőse az eddigieknél számosabb tanárok alkalmazásába vételét tették szükségessé: tekintélyes alapítványok megszavazása által járultak a főtanodák és szegény iskolák alapítókéje gyarapításához.

Az egyházmegyék papjai és iskola tanítói által ekként tett alapítványokat, mint a nevelés szent czélja előmozdítására ajánlottakat, a Sepsz Sz.-Györgyön 1861-ben tartatott közssinat, a jegyzőkönyv 105-ik vezérszáma szerint, az ajánlatok föltételeivel egyfölt minden egyházmegyét illetőleg kötelező erejűekké és felmondhatlanokká szentesítte; a milgós főegyházi tanács is azokat helybenhagyta és megerősítette.

Ki hitte volna, hogy azok közt, kik az irás szavai szerint: „jeles dolgoknak tartották a jóban buzogni” (Gal 4, 18.) legyenek olyanok is, kik megfeledezvén, mikép az adakozás jövődöre való fundamentum, idővel a jóban megrestüljenek. S hogy ilyenek ha kevesen is, a mi prot. egyházi személyeink jóban való alhatatossága mellett tanuszkodik, de még is jelenkeztek, szőlandum azokról mindjárt alább; most előbb minden habozás nélkül kimondjuk azon szomorú tapasztalatot, miszerint az ilyenek közbőre teendő áldozatokban buzgalmuk lankadása eredményezi a főiskolákra tett alapítványoknak az egyházmegyei gyűlések tanácskozási tárgyai közé felvételét.

Az egyházmegyét egyformán kötelező alapítványi föltételek erkölcsi kötelezettsége ereje alól, melynek minden a főiskolák s következésképp az egyház javát kebléshordó egyházi személy önkényt bódol, a sz. udvarhelyi egyházmegye akar kibontakozni, mint ez a Szolokmában 1862. január 15. s következő napján tartatott rész. zsinat jegyzőkönyve

ezen szavaiából világosan kitűnik: „Kivánna magát papi társaságunk a jelölt iskolának (a sz. udvarhelyi tanodának) tett erkölcsi kötelezettsége ereje alól fölmenteni, azon feltétel alatt, hogy minden egyházi személyek, papok és iskola-mesterek, kik még hatravező tartozásait be nem adták, azokat a legközelebbi időben beszedve, papi társaságunk lehető indokait legott az ezen teher alóli felszabadulhatóság iránt rendbeszedve, kezdje és tegye meg a szükséges lépéseket.”

Az érintett egyházmegye, az udvarhelyi tanoda részére tett alapítványa felajánlásakor, a sz. udvarhelyen 1866-ban tartott közszinat jegyzőkönyve 73-ik pontja szerint azt kérte volt a köz szinatól, hogy ezen a vallás és nemzeti iránti buzgóssága tanúsítását k. szinatunk fogadja kegyesen, vállalkozását jóváhagyásával szentesítse, s kötelező erejűnek nemcsak a jelen élő, de az ezután belépendő papok és iskolatanítókra nézve is mondja ki. Közszinatunk az egyházmegye ebbeli kívánalmát kedvesen fogadva teljesítette is; nemcsak, sőt az udvarhelyi egyházmegyét, hogy buzgóssága tükör-példányként tünjön fel, fő t. püspök atyánkfa által az egész erdélyi papság előtt köröztetni kérte.

Hogy a jelölt egyházmegye nemcsak buzgalmának lan-kadását, s az udvarhelyi tanoda részére tett alapítvány felmondását mivel indokolta nem tudhatni, de azt igen, hogy mintán az felmondhatlannak van szentesítve: avval valamint a többi egyházmegyéknek, úgy az udvarhelyiek is kénye szerint elbánni, többé sem jog- sem hatáskörében nem áll.

El akarván magától dobni az egyházmegye a szép tükör példányt, nehogy a veszélyes példa, főiskolánk megmér-hetlen kárára, s a nevelésügy hátrányára, tovább hatoljon, az e-házmegye ezen szándéka ellen a „K. Közlöny” 34. 45 és 47-ik számaiban az ügy iránt magasabban érző lel-kész atyafiak által „óvás”-ok tétettek, kik közül csak sz. udvarhelyi lelkész t. Bacsoni Ádám áf. emeljük ki, mint hogy az általa tett „óvás” miatt, közte és egyházmegyei jegyző t. Karácson Mózes ur közt e tárgyban terjedmes s a nyilvánosság terén is megjelent bírlapi vitaközlések fej-lődtek ki.

Az udvarhelyi egyházmegye jegyzője K. M. ur minden „óvás”-tételre a „K. Közlöny” 72-ik számában egy „czá-folat”-ot küld be, melyvel az óvástételeket alapostól meg-dönthetőnek vélte; de minthogy „czáfolat”-át a jegyzőkönyv fentebb idézett szavain alapítja, melyek éppen az óvást tevők mellett bizonyítanak, a közönséget csak a felől világosi-totta fel, hogy ha az 1862-ik évben nem is, de mentől el-ebb hajítja az egyházmegye az udvarhelyi tanoda részére ajánlott segélyt visszavonni, és így czáfolatával, melyet a r. szék megbízásából ugyan, de saját izlése szerint fogal-mazva adott ki, az „óvás” jelentő lelkész atyafiak állításait erősítette meg. Az egész czáfolatból csak annyi tartozik az ügyre; a nagyobb rész személyeket csipkedő kitételeket fog-lalván magában, nem tartjuk kedves dolognak megújítani.

K. M. ur czáfolatára t. Bacsoni atyafi a „K. Közlöny” 108-ik számában egy csinosan fogalmazott s személyes-ke-déstől (szerintem) merőben ment czikkel felel meg, melyben czáfoló ur azon állítását, mintha az egyházmegye az ajánlott alapítvány megtagadását illetőleg, semmi határozatot nem hozott volna, több tények fölleltése által okadatolva le-rotntja; egyszerűsöd megmutatván, miszerint a szolokmai r. zsinat előtt is történtek a segélyezés alóli fölmentésért folyamodások; továbbá az óvást elűzni ezéző jegyző ur észrevételének súlyát, mintha az „óvás, mivel tárgyalás és enuntialis után jegyzőkönyv felolvasások tétettek, be nem vehető lenne, hivatalos dolga miatti távolléte bebizonyításá-val elejti. Nézetünk szerint a jegyzőkönyvek felolvasása, melyet minden egyházmegyében ohajtanak gyakorlatba vé-tetni, éppen azért szükséges; hogy a tárgyalás ügyek még egyszer megújítván, az azelőtt jelen nem lehettek, vala-mint a jelen voltak is fölmenthető észrevételeiket azokra meg-tehessék; nem látjuk át tehát, miért ne lehetne az ilyenkor tett óvás érvényes. Mi nem utánozhatjuk jegyzőkönyveinkkel a polgári hatóságokat; nekünk tanácskozásunk folyama alatt

is a „szent könyvet” kell vennünk sinormértékül, mely azt mondja: „mindeneket megpróbáltatok, s a mi jó azt meg-tartásotok”; 1. Ephes. 5, 21. ha hát valaki óvását tisztázatlan jegyzőkönyv felolvasások teszi, az csak azért vissza nem vethető, sőt éppen tisztázások a maga helyére beiktatandó.

A t. Bacsoni afa. feleletét K. M. ur, a már nevezett lap 121-ik számában egy „Visszatorlás” című czikkel tá-madja meg, melyben a B. által fölleltett tények többségére, minden indoklás nélkül csak úgy könnyűszerrel odaveti, hogy azok nem igazok, mintha bizony pusztá tagadással okadatolás nélkül valaminek igaz voltát lelehetne rontani. Már maga a név előre sejteti velünk, hogy ama czikk zen-vedély műve. Nem tartozik feladatunkhoz a t. jegyző ur czikkeinek bírálatába becsátkozni, annyit azonban tartozko-dásunk mellett is ki kell mondanunk, hogy sem a „czáfo-lat”, sem a „visszatorlás” alatti czikkok nem bírják meg neveiket; mert akár az azokban felhozott érveket, akár szó-vegeiket vegyük tekintetbe: úgy találjuk, hogy az író a helyett, hogy szorosan a tárgyra ragaszkodva, erőt lett volna képes kifejteni az óvástételek szükségességére kinu-tatására, inkább együgyű mentegetőzések s személyeskedé-sekre terjed ki; azt pedig a jegyző urnak, mint az ur örök-ségében régi napszámoknak tudnia kell: „hogy az Ur szolgái közt illetlen a versengés”, Rom. 1, 29.

Egybevetve a K. M. ur és B. A. atyafi vitaközléseit minden részrehajlás nélkül, csupán az igaz ügyet ölelve keblünkre: sajnálattal kell bevallanunk, miszerint az udvar-helyi egyházmegye által elvileg már ki van mondva a fő-iskolák segélyezésére ajánlott alapítvány felmondása, mely hogy tényre ne valószínű, minden a nevelésügy iránt érde-keltséggel viseltető lelkészek t. Bacsonyi atyafi és társai-leik mellé kell nyilatkoznunk, hogy az egyházmegye, mely áldozatkészségének oly fényes jelét adta, az e tárgyban hozott határozata visszavételére bírassék.

Hogy ha talán majd idővel, valaki szemrehányásokat teendene a testvér egyházmegye ügyeibe avatkozásért, azt előre is ekként utasítjuk vissza: a mi közügy, nem csak egyes egyházmegye, hanem az egész anyaszentegyház ügye, s ha az egyetemes egyházat valamerről veszély fenyegeti, köteles azt minden szolgálja védőleg fellépni; ellenkező eset-ben letett esküjét szegvén meg, megbocsáthatlan bűn bélye-gét fogja hordozni.

Uram! minthogy a tanodák fölsegéllésre tett alapít-ványok, az azokra vonatkozó föltételekkel együtt, a k. zsi-nat és a mltos főegyházi tanács által, helybenhagyvák és kötelező erejűek szentesítvák; levélkező az önhaszon ösz-tönzéseit, mindjárt ki, hogy távol az azokat felmondani törekvő szándéktól, kedves kötelezettségtől ismerjük mind-addig fizetni, míg a tanodák azt nélkülözhető állapotban nem jutadnak, s míg ezen erkölcsi kötelezettség ereje alól felsőbb helyen föl nem oldoztatandunk!

A tanodák oly szellemi források, melyek az ügyszere-tök kebleiből fakadván fel, életadó nedvüktől két ölfőa-gyókat öntözik: e fák az egyház és haza; kerüljünk mindent, mi által részvéltéssel jellegét tünnetők elő, ne vonjuk meg e szellemi forrásoktól áldozataink harasztsepp-jét, mert ha azok szűkkeltségünk miatt kiapadnak: ak-kor a most szépen viruló fák az egyház és haza is kény-telenek kihervadni.

B. J.

Gazdasági egyesület.

Választmányi ülés sept. 1-jén 1862 alelnök báró Huszár Sándor elnöksége alatt.

1) Az igazgató választmány által vidéki fiók-termény-tárlatok rendezésére felkért tagtársaink vagy ezek közremű-ködése következtében már megalakult rendező bizottságok átirataikban tudósítanak, miszerint vidéki gazdátársaink a kolozsvári központi terménytárlat rendező bizottsága által kifejtett nézeteket és ajánlott eljárást készséggel fogadták

el, hogy t. i. minden vidéki tárlat a jelesebb és érdekesebb termékeket a központi kiállításra szállítja át, hogy ott a kü-lönböző vidékek gazdasági iparczikkai együtt képviselve le-vén, azokat könnyebben egybe lehessen hasonlítani s az egybeazonosításból az egyes terményekben az égalj és talaj okozta különbséget, valamint azon befolyást, mit szorgalom, okosság vagy különböző természeti és kezelési rendszer alkalmazása tüntet fel, könnyebben kiismerhessük stb.

Valamennyi vidéki terménytárlat rendező bizottsága örömmel vette a választmány azon határozatát, melynél fogva a vidéki terménytárlatok meglátogatására kebeleiből egy küldöttséget ígér kiküldeni.

Ezen tudósítások következtében a választmány a vi-déki tárlatok meglátogatására a küldöttséget ki is nevezi, a melynek tagjai: elnök gr. Mikó Imre ö nméltósága, Tisza László és b. Huszár Sándor alelnökök, Kócsi Károly, Nagy Ferenc és Páll Sándor tagtársak, a küldöttségre bizván, hogy közreműködésre az egyet vidéki tagjai közül többet magok mellé vehessenek. A kiállítások határnapja meg-határozásában az idő és helytávolsági viszonyokat vevén figyelembe, gondoskodni kívánván a felől, hogy az egymás után következő kiállítások megtartásában legyen a kellő időköz, azon okból, hogy ha netalán a küldöttség tagjai kü-zül többen minden tárlaton jelen lenni kívánának, ebbeli ügyszereket szűlte szándékuknak eleget tehessenek; ennél-fogva a vidéki tárlatok napjait a gyűlés a következőleg állítá meg: megjelenik a küldöttség Zilahon folyó év oct. 10 én, Dézsen oct. 16 án, Maros-Vásárhelyen oct. 20 án, Enyeden october 23-án, Tordán oct. 25-én. A helybeli bizottságokat azonban megkéri, hogy ha a vidéki körülmények valame-lyik tárlat határnapja megváltoztatását igényelnék, a vá-lasztmányt a felől tudósítsák.

E tárggyal kapcsolatban az állatkijállításról levén szó, a választmány már egyszer hozott határozata nyomán is az állatkijállítást a jövő 1863-dik évre halasztja, még pedig a Székely-Kereszturát május havára, a Kolozsvárt júniusban tartandó vásár idejére.

A Kolozsvárt folyó év november 1-jén tartandó ter-ménytárlat rendező bizottságába a választmány gazdának idősb Tauffer Ferencz urat, pénztárnoknak Páll Sándor urat nevezi ki.

2) A tulduai vinczellér-, kertész- és pince-mester ké-peze igazgatósága egylettünknek küldött átiratában felhozza, hogy a képezde Keszthelyen megalakulván, a szerény, de nagy horderővel bíró szép és nagy jövedőt ígéró vállalat néhány hazánkfiainak közreműködésére folytán naponta na-gyobb kiterjedésnek örvend. Azonban a feleltébb szükséges és korszerű intézkedések oly pénzalapra van szüksége, mely-nek kamataiból szegény ifjak nevelthessenek benne. A szükséges pénzalap egybegyűjtésére az igazgatóság sorsjá-tékhoz folyamodott, mihez a m. ud-ari kancellaria örömmel nyujta segéd kezét. És most e czélra 60,000 sorsjegyet kell elárusitania, arra törekedve, hogy minél elterjedtebb tegye azokat, alkalmat akarván nyujtani minél több hazafinak, ki-nek borászati iparunk felvirágztatása szíven fekszik, a jó-tételekre. A nyeremények kizárólag gazdasági eszközök-ből állanak 20 fő- és 600 mellék nyereménnyel, főnyere-mények: egy 8 lóerejű gőz cséplőgép, 4 lóerejű cséplőgép, Booskai-féle borsajtó, szecska, répavágók stb. Az egyesü-letnek 300 jegyet küld azon kéressel, hogy azokat tagjai közt elterjesztetni sziveskedjék.

A gyűlés tagjai minden hazafi vállalatot pártolni ké-szek levén, a sorsjegyek eladására a titoknokot, könyvke-reskedő Damján László és Stein János urakat, az egyet tagjai köztül ifj. Tauffer Ferencz és Wagner Frigyes urakat kéri meg. Ezenkívül a vidéki tárlatokat meglátogató bizott-ság a sorsjegyek egyrészét eladás végett magával vinni készenek nyilatkozott.

3) A Mjac Cormiek-féle, az idén Rákosmezén ki-elégítő szép sikerrel dolgozott, javított és egyszerűsített arató-és kaszálógép meghozatala indítványoztatván, az indítvány véleményadás végett áttételt a gépszertő szakosztálynak.

TÁRCZA.

AZ

ÉSZAKI FÉNY.

(Folytatás.)

Ő mintegy négy-öt év óta tartozkodik Halomvölgyén Rinald udvarában, s azóta on-nan meszió vidékekre ki sem rándult soha. Legszébb időtöltésének a vadászat mutatko-zott, s többnyire az általa legszigorúbb tila-lom alá veit Zováth-bérezén tartozkodott, mely a Küküllővölgy keleti oldalán vonult alá párhuzamosan a folyóval s komor lom-bos fáival csak nem fél délig vetett sötét árnyat a helységre. A férfi naponta elment vadászni s úgy látszott, hogy szerfölött ke-rült az emberi társaságot, mert honlétében is rendszerint bagolykint zárkózott el szo-báiba, ha a ház urának vendégei érkeztek. Ő nem kereste kedvét senkinek, sőt magá-nak Zováth Rinaldnak sem; a család nem ritkán tapasztalták ezen férfi feltűné nyers-ségét urok irányában, mit Rinald csönde-sen tűrt el, holott e férfi rettenetes tekin-télyt és uralmat gyakorolt nemcsak a vidék, de szinte az egész törvényhatóság felett. Ri-nald é fölelmének okát a férfi rendkívüli életrevalósága és hűségében találták, ki egész ügyeketét ezen földbirtokos vagyonának gya-rapítására szentelte s oly szépen rendszere-zett gazdaságot vitt, mely nagy földterületen egyedüli és páratlan vala. Nyugtalan termé-szetti levén, minden eszmét fölfelelt és léte-sített, miként a földbirtok és gazdaságat jo-

vedelmezőbbé válhat s csak Rinald érdeké-nek élve minden más irányában lelketlen és vad volt. A helységnek ő és általa Rinald neve valódi borzadalmá vált, a nép ret-tegte és gyűlölte mind a kettőt, mint kik a világot felakarták felni, mintha nem egy rö-vid, de egy örök életre számítanak.

Mindazon ezernél erőszakosabban, me-lyen egyrészen Zováth Rinald gazdasága alapult, indítványozója e csodálatos idegen vala. Ő külömben ha fel nem bösztették, alá-zatos volt az utolsó koldushoz is s könyö-rülő természetének nem ritkán adta fényes tanujelét az elnyomorodott szegények irányá-ban, s így egy általa boldogított kis töredék, szemben a közgyűlölettel, őt istenfőlelő áldott kereszténynek tartotta.

A mennyire jeles volt e férfi a gazdá-szatban, annyira kitűnő egyéb ismeretekben is. Értett a rajzolásba, a szépirásban mes-ter volt. Nagy könnyűséggel s valóban mű-vészileg játszott a zongorán. A természetu-domány és történelem kedvezet tudománya volt. Tulajdonképp ő Izidora mellé nevelől volt befogadva, a mit Rinald gazdaszata kö-rül tett, az ő tevékeny szellemének volt kifolyása, mely egyszerűsöd egészen meg sem magyarázható benső viszonyba hozta őt Rinaldhoz. Azon balsors, mely ez ember ar-cuzatán tükrözte önmagát, őszhangzatlanak látszott természetes következtetések szerint az ő sok oldalt műveltségével, tehát annak magyarázatánul rendkívül ből okokat keresek. A század szomorú catastroffjai kedveztek a sejtéseknek. Azt hitték, hogy egy forágu lengyel menekült lappang a különös maga-viseletű idegen alatt.

Néhány perezig feltűnően benső izgult-

sággal nézte az idegen a szegény öreg barna Dalit, mialatt azt a lehető productúra kény-szerítvén, az öreg exhuszár folytonosan ki-álalt a népségre és lóra.

— Vágtass Dali! vágtass úgy, mint gróf Honti Dániel alatt egykoron! oh drága idők! diós napok — kiálaltá Kardos — s végszá-vaira idegentünk mintegy mely gondolatból felriadva zsebébe nyult egy kétesövű zseb-pisztolt ragadott ki, s a vágatva feléje vo-nuló öreg lónak fejébe durrantá.

A ló azonnal földrehullott lovagjával együtt, ki egy perezig eldermedett e gyors és véletlen jeleneten, de végre visszakapva jelenlétét, nagy bosszúsággal fordult a férfi-hoz s szóla:

— Miféle vakmerőség ez hallja az ur? A ki e némes állatot ily hideg vérről föbe-durrantani képes, az meggyilkolhatja édes apját is hallja az ur.

— Az idegen férfi észrevehetőleg meg-rázkodott Kardos végszáva, de rendbe-szedve magát szóla:

— Csöndesülj öreg huszárom, megszánt-am azon szegény párást s megmentem ki-naitól.

— Mily szánakozó szív! zugák körös-körül az oda tolongott vén paraszt nők.

— Ki ez? kérde Kardos halkan egy ha-lomvölgyi lakótól.

— Nem ismeri kend Ispott Villi-mány urat? azon igen csodálkozom, holott e völgyben lakik.

— Ispott Villimány! csodálkozék Kar-dos, soha sem is hallottam ily pogány ne-vet, pedig beutaztam Striát és Taliánor-szágot.

E perezen megszólalt újból a férfi, ki-

nek a két mássalhangzót egy más mellett tűrni nem tudó magyar népies hallérzék ily sajátos nevet faragott Spott Vil-liam valódi nevéből, melyké volt e ló? szóla ő, s mi volt ára?

— Hármezer forint tekintetes nagyságos uram, szolt a tulajdonos Pharaos ivadék.

— Hazud a cigány uram! mert csak az imént egy híján husz magyar forint és harmadfél sustakot kérvértért érte, kiálaltá Kardos, nem tűrhettén az isten ege alatt semmi nemet a csaláságnak, bárha egykor nem megvetendő huszár volt ő.

— Mindegy öreg barátom — szolt Spott — azon állat poraiban is többit ér. Kifez-tem a hármezer forintot, folytató a sátoros-hoz, s még tízet adok reá, ha úgy a mint van, a falu végén levő lábföldbe eltemítetek.

A cigányok vállalkoztak s Spott meg-hagyva, hogy ha a temetést végzik, menje-nek hozzája az udvarba pénzek után, ma-gokra hagyta őket.

Mialatt Kardos a fenébbi jelenetek hőse és illetőleg szemtanúja volt, az alatt Zováth Gábor már Zováth Osváld síremléke mel-lől állott.

A fiatal képzelműs lelke előtt a mul-tak alakjai kezdetek feltűnedezni. Láttá azon század küzdő fiait, kiket a történelem csak halvány vonásokban örökített. Láttá köztük ősenek véres árnyát, élővé vált lelke előtt azon alak, melynek areza helyét a vé-res ecset örökölte ősei képsorában; feltűnt előtte a férjéért buszkodó nő, a szende Hal-lay Szidónia, föl családjának azon időkből örökölt viszontagságai.

(Folytatjuk.)

4) A pénztárnok jelenti, hogy az Eszterházi-féle kert áraban a harmadik részletet 1,000 frtot kifizetett.

5) Az üzi közgyűlés ideje közeledvén, a választmány annak megtartására a szokott helyen délelőtt 10 órára folyó év szeptember hó 24-dik napját tűzte ki. Tárgyai elnöki megnyitó beszéd, a rendes jelentések és egyes indítványok. Délután, kinevezett bizottság előtt, Gyarmathy Miklós tagársunk vas váltó ekéjével próbaszántás.

Nagy János, m. k.
egyleti titkok.

Az erdélyi muz. részére 1862. évi aug. havában beküldött adományok jegyzéke.

I. Könyvek: Gróf Mikó Imre ő exejától, Geleji Katona István Titkok titka és Magyar Grammatikáská. Gyulafejérvár 1645. 1 kötet. — Báro Radák Istvánné, szül. gróf Rhédei Klárától, Melius Péter A szent Pál apostol Levele, melyet a Colossabeieknek írt, predikáció szerent való magyarázatja b. és v. n. (Debreczen 1561) 8r. (egyetlen ismert példány). — Vargyasi Dániel Gáboról, Az keresztényi vallásnak rövid tudománya b. n. (Kolozsvár) 1832 8r. — Brassai Sámuelről, Jahresbericht über die Fortschritte der Chemie für 1851 — 1860 és Die Fortschritte der Physik 1858. 1859. 8r. 12 kötet. — Papiu Iliariantól, Tesauru de Monumente Istorie pentru Romania Tom. 1. fasc. 1. 2. Bucuresei 1862. 4r. 2 füz. — A kir. magyar természetud. társulattól, Közönye III-dik kötet. 1. rész. Pest 1862. — Albert István gálfalvi ev. ref. tanítól Biblia Sacra. Antwertpiac 1580 8r. és Tolnai F. István Kalauz. Kolozsvár. 1679. 8r. 2 kötet. — Mihály Lajostól, Grotius Hugo. A ker. vallás igazságáról. Marburg. 1732. * és Turkyoly Sámuel 1725-ben kelt levelének másolata. — Konecz József aranymivestől 7 kötet. könyv. és különféle erdélyi hírlapok.

II. Régiségek: Özevgy gróf Haller Jánosnétól Ebesfalváról egy nagyobb és egy kis ezüst kanál, az első 1631. évszámmal, az utóbbi „Aztalos Gr“ feirattal, és egy régi öntött ólom gyertyatartó. — Szombati Jánostól, Zolyom vármegyén 1860-ban talált 2 bronz karika, és 2 darab öntött bronz zabola-rész. — Babós György karatónai földbirtokostól, Háromszéken a polányi határban talált 2 igen nagy cserép hamvader. — Sattler Mihálytól egy egészen ép római bronz mellti.

III. Érmek: Dr. Körösi Szűcs Sámuelől, Nagy Lajos és III. Károly aranya, s 27 ezüst és 19 réz ujabbkori vegyes érem. — Farcádi Sándortól 8 darab középkori igen kis ezüst érem. — Hodor Károlytól, Bethlen Gábor kis ezüst érme. — Albert Istvántól, 1 római érem.

IV. Kép: Stasiczky Páltól egy kis olajfestmény (németalföldi genre-kép).

Kolozsvárt, sept. 4-ken 1862.

Közi Szabó Károly
muz. könyvtárnok s a régiség- és éremtár ideiglenes őre.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Az erdélyi muzeum-egylet igazgató választmánya jövő szerdán szeptember 10-én a városi tanácsház nagy termében tartandó tudományos ülésében felolvasásra kerül egy igen érdekes tudósítás a gróf Teleki Domokos által az ország több helyén készén után tettett kutatások geologiai eredményeiről. (K.)

— Folyó hó 15-én fog N. Enyeden a theologiai szakma beiktatása ünnepélyességgel megtörténni az ev. ref. vallás felekezeti, és az enyedi tanoda főgondnoka gróf Mikó Imre ő nagyméltósága jelenlétében és vezérlete alatt. A mint tudva van, a theologiai osztály, habár Enyedre volt megállapítva, egész évtizeden át Kolozsvárra volt áttéve, s most állítatik vissza véglegesen elrendeltetése helyére Enyedre.

— A magyar családany Hollosi Kornéliá e hó 18-ka táját érkezik városunkba vendégszerepekre, hol egy hónapig mulat. Szíves fogadtatásának egyik előmozdítása az, hogy a honleányi érzelmeiről is ismeretes báro Radák Istvánné ő mlga piaczori épületeiben a főszállást, ezen kívül egy fogatot és eszlédséget előre ajánlott fel a művésznő rendelkezése alá.

— F. Fehérmegyében Moha helységben gyújtogatás miatti égersől értesítenek, melynek következtében tizenkét gazda égett el. Jövő számunkban részletesebben.

— A belső szolnokmegyei képviselő választmány f. é. sept. 25 kére összehívott.

— Dobokamegye administratora a megyei provisorius bizottságnyt szintén folyó hó 25-kére hitta meg.

— Szent-András helysége Dobokamegyében, tegnapelőtt szinte egészen, néhány ház kivételével a lángok martaléka lett.

— Kentelki levelezőnk írja: Sietek előlegesen tudatni, hogy f. hó 3-án d. n. 10 óra közt egy izraelita házánál, még eddig ki nem tudatott mai által, tűz ütven ki, néhány óra alatt a kelet-nyugati szél által segítettve, 54 gazdának több mint 180 épülete lett lángokmartalékává. A ref. templom s harangláb, a ref. és disunit. paptelek s a ref. mesteri telek minden épületei porrá étek. Alig volt valami butor megmenthető. A járásbeli szolgabíró Bobecz ur s a szomszéd falu értelmisége közt Bod Károly, Szabó István román tanár, Kis Lú, Győri s egy borgói áttázó román mendert megtekett a tűz magfojtatására, s még is csak a Fejérvári Károly csútrét asztagaival tudák megmenteni, az elégett széna-kalángyák mellett s egy pár középlélet. A nyomor rettenetes. Biztosítva csak Balog József ur volt a erdélyi kölcsönös tűzkármentő társulatnál. Ennyit előlegesen. A tanodai oszlopfa is mind leégtek, s csak ma 5-én kezdék felállítani.

r. l.

— Rettég helységben szintén égersől értesülünk. — (Figyelmeztetés.) A dési gymölcs, kertvetemény, gabona, szőlő, bor, fűmagvak és gazdasági eszközök idei kiállítását rendező választmányunk mai napon tartott gyűlésében hozott határozata folytán küzbírá tétetik, hogy az itten Belső-Szolnokmegye és vidéke ugy Dézsvárosa által rendezendő kiállítás az 1862-ben october 16. 17. és 18-ik

napjain fog megtartatni, melynek mentől czélszerűbben leendő előállításra eszközölésre közremunkálni s a tárlatot küldeményeikkel gazdagítani felkéretnek a helybeli és vidéki birtokosok, iparosok, gazdák és minden ügybarátok oly utasítással, hogy a küldemények Dézsre, t. cz. Turbuc Ferencz választmányi taghoz czimzendők, s jövő october hava 16-ig beküldendők. Déza, sept. 6. 1862.

Pataki Ferencz,
választmányi jegyző.

— Kozma Irma urböly, Erdélyből, a „M. S.“ szerkesztőségéhez kétszáz forintot küldött be urbéri kötelevényekben, az irói segélypénztár részére, lelkesítő sorok kíséretében.

— A „P. Lloyd“-nak azt írják, hogy báro Burgernek tengerészeti miniszterre kinevezetése nagy érdeket gerjeszt Bécsben, mert ennek a birodalom átalakításáról nézetei nem állanak összhangzásban az államminiszter nézeteivel, s kinevezése sem a Schmerling ur befolyásának tulajdonítatik. Az új miniszter az octoberi és februári sferiak közt áll, s a tartományok minél nagyobb önállóságának pártolója. Magyarországra iránt buráságos érzellemmel viseltetik, s az engedményektől nem idegenkedik.

— A hü rüthen nép is elveszté bizodalmat az államminiszterium iránt, ha t. i. közönyük a „Szlovo“ változott hangjáról ítélhetni; e lap ugyan is mea culpat mond a miatt, hogy eddig a birodalmi tanácsnak és államminiszteriumnak hódolt, sőt az államminiszterre nézve egyenesen azt mondja: „elmelet a hova tetszik, senki sem fogja megsíratni eltüntet a miniszteri padról.“ Felhívja a lap, hogy az államtanács sem tud egyebet, mint az adót megszavazni.

— Kufsteinből, az ott figva levő Rózsa Sándorról azt írják, hogy már ismételt ízben terjesztetett legfelsőbb helyre folyamodványt, hogy életközszigalini fogsága bizonyos batározott időre állapíttassék. Hogy a szabadságtól végkép meg van fosztva, e gondolat leginkább bántja. Börtönében többnyire nyugodtan ül, és tekintetét mélabusan ugyaneegy pontra függeszti. Keveset beszél, még a szabadba járhatási engedményt is ritkán használja, pénteken soha sem. Szintén e napon semmit sem eszik.

— Mint a „Tr. Ztg.“ jelenti, Kossuth tiltakozik az ellen, mintha ő Garibaldinak a magyarokhoz intézett kiáltványánál a fogalmazó szerepét vitte volna; egyuttal Klapkához hasonló kitételekben megrója Garibaldit.

— Lemberghen mult hó 28-án, a Varsóban kötél által kivégzett Jarosinszky üdvözléséért gyászmise tartatott.

— A véletlen néhány nappal ezelőtt Schvájcz egyik városának fogadójában a hannoveriai királytól, Napoleon herezeget, Gynlai tábornokot, Kossuthot és Pallavicini marquist hozta össze.

— XVII. Lajos. Blanc legújabb művében a francia forradalomról, okmányokkal kétségbevonhatatlanul bebizonyítja, hogy XVI. Lajos szerencsétlen fia nem halt meg a börtönben, hanem Simon börtönőr eltávoztatásával szintén tova vitetett. Az a gyermek, kit később a francia dauphinnak neveztek, s ki a börtönben meghalt, nem volt XVII. Lajos; ki hogy tulajdonképpen hova lett, azt mely homály fedi.

— Az erdélyi nemzeti díjra, valamint az ugrató versenyre szeptember 1-én mint bejelentési határidőig, alólírnál a következők lovak jelentettek be:

I. Az erdélyi nemzeti díjra: 1) Báro Vesselőnyi József „Wander“ 5 é. fekete mén, apja Phoenomenon. 2) Ifjabb gróf Bethlen Sándor „Ilona“ 4 é. pejkanca, apja Bay-Momus. 3) Ifj. gr. Bethlen Sándor „Bátor“ 5 é. sárga paripa, apja Phoenomenon. 4) Id. gr. Teleki Domokos „Cato“ id. pej mén, apja Cato. 5) Máncz Antal „Galamb“ id. pej kanca, apja Joung Gallopade.

II. Ugrató versenyre: 1) Báro Vesselőnyi József „Vérese“ 7 é. szürke kanca, apja Atyl. 2) Gróf Szapary Iván „Palmira“ id. pej kanca, apja Bloonburg. 3) Ifjabb gróf Bethlen Sándor „Gyuri“ id. pej paripa, apja Flamingo. Kolozsvárt, szeptember 7-én 1862.

Biró Lajos,
lovár-egyleti titkár.

POLITIKAI HIREK.

ANGOLORSZÁG. London, sep. 1. A mai lapok következőleg elmélkednek Garibaldi bukása felett:

A „Times“ örvend a dolgok azon fejlődésének, mely szerint a turini kormány erőlyes fellépése által megezőfolta azon legjobb barátai által is himni kezdett gyanítást, mintha a mozgalommal egyetértene. Megindítónak találja ugyan Garibaldi bukását, de nem aggódik a miatt, hogy az olasz kormány ezen egyetlen hibáért annyi nagyszert szolgálót elefedjen. De fél attól, hogy azon emberek fognak igaztan vádakkal illetetni, kik Garibaldi ellen csak nyilvános fájdalommal teljesíték kötelezségüket. Az olasz kormány megmutatta, hogy a belső nyugtalanságokat saját erejéből is lebirja győzni, és ismét egy jogot nyert arra, hogy a francziák császárnak beleegyezését követelhesse, hogy Rómába bevonulhasson. Azonban a city lap nem hiszi, hogy a legkisebb kínzés lehessen arra, hogy Napoleon a megszallásról lemondjon; pedig Olaszország függetlensége mindaddig tites har, akár hány uralkodó ismerje el.

A „M. Post“ sajnálatlall nyilvánítja, hogy Garibaldi bukása a Vatikánban kellett legnagyobb örömet. Rég ki mondottuk — folytatja — hogy midőn a kir. csapatok Garibaldira lőnek, épp oly kevéssé javítnak Olaszország helyzeten, a mily kevéssé távoztának el a veszélyt löportornyuktól az által, hogy maguk dobnák bele az égő fáklát. A Garibaldi ellen használt szigorú rendszabályokhoz, őszinte férfias magavisletnek kellett volna társulni Garibaldi irányában. Más szavakkal, Ratazzinak erőlyesen kellett volna kijelentenie, hogy elérkezett az időpont, midőn a francia csapatoknak Rómát el kell hagynia. Ellenkező esetben Garibaldi fogságából is ellenállhatatlan ékesszólással fog beszélni bonfársaihoz. Fájdalom, e percig még semmi sem jogosít fel arra, hogy Ratazzi felől feltegyük, hogy a francia kormányhoz, bármily körülmények között, erőlyes szót merjen intézni. Garibaldi a dél olaszországi népek bálványa, s a

legközelebbi események még a martyrság dicfényével is körülvedzik őt. Victor Emanuel nem tarthat oly igényt a délolaszok rokonszenvére, mert ha 1860 óta minden tiltakozásának komolyan engedelmesskedtek volna, Nápoly talán még e perczben is a bourbonok igája alatt nyűgne.

„Daily News“: „Sem Victor Emanuelról, sem Ratazzitól nem irigyeljük azon érzelmeket, melyeket szívütkben a győzelem hire ébreszt. Meg van-e öröktive Garibaldi 1860-i kiszállása Reggionál valamely emlék által? Ha igen, meg kell annak felirátát változtatni, s egyik oldalán „Garibaldinak a legyőzőnek és szabadítónak, halálból Victor Emanuel.“ A másikon „Garibaldinak a legyőzöttnek és megsebesültnek, bosznuból Victor Emanuel“ felirattal kell ellátni. Ha Garibaldi „lovagias“ királyát kérdezi, hogy talán megunt már elismerést mutatni a vett jótéteményekért, a király így felelhet: „Hiszen nem vagyok ur saját házámban.“ Pallavicino ezredes, ki mint katona, a kapott parancsot teljesíté, bonfársaitól szánalmat érdemel. Cialdinit és Lamarmorát sem lehet kárhoztatni azon harez szomorú kimenetelért, melyet nem ők idéztek fel. Victor Emanuel halála pillanatáig bánni fogja az aspromontei győzelmet. Sajnáljuk azon királyt, ki ily barátot és hős alattvalót veszített. A király és forradalom között most már nincs közveitő: nincs többé loyális közbenjáró Olaszország egysége és a savoyai ház között. „Lásdátok“ — fogják mondani a mazzinisták — „hogy jár azon republicanus, ki egy királynak hisz.“ De nem is Ratazzira, Lamamora vagy Victor Emanuelre vet árnyat az aspromontei gyalázatos győzelem. Lángbűtökkel irhatja be minden olasz hazafi szívébe, hogy Garibaldi Napoleon császárra egyenes parancsa folytán támadatott meg; hogy Olaszország ezen titkoszertl pártfogója kielégíttessék, Garibaldinak össze kellett zuzatni. Napoleon császárnak egy szava elejét vehette volna ezen vérontásnak. E szó nemcsak ki nem mondatott, hanem Chalonsból egy rendelet küldetett Turinba, mely az olaszokat kétségbe ejté. Ratazzi és társaira nézve Garibaldi bukása az örök ostracismus itélet. Ha Napoleon császár még folyvást hálát követel, az olaszoknak bizonyára van, miért hálával lenni iránta. Oly szövetséget, mint e legutóbbi, nem egyhamar szokás elfeledni.

FRANCZIAORSZÁG. Páris, sept. 2. A császárné rendkívüli erélylyel és kitartással védi a pápa ügyét. Midőn Pepoli marquis a császárnával értekezvén, azt mondá, hogy egész Olaszország Rómát, vagy hálát követel, a császárné hidegen mondá: „Akkor Olaszország meghal, mert Rómát meg nem kapja.“ — A császárné egyszer meg így is nyilatkozott: „Legyen az előzet, őszlön, vagy bármí más, de én megvagyok győződve, hogy fiam nem lép a trónra, ha a szent atyát elhagyjuk.“

OLASZORSZÁG. Turin, spt. 1. Garibaldinak fogságba esése óta egész Olaszország aggasztó nyugtalanságok színhelyévé lön. Monzában aug. 31-én népesoportozás volt, mely alkalommal Rizzo rendőrbiztos, ki a rend helyreállítására sietett, meggyilkolták. A tettes, egy rovigó szökevény kézrekerült. Katonáság lépett fel; sok egyén megsebesült és elfogott. Bresciában ugyanazon nap este ismételt zavargás volt, azonban a rendőrség lecsendesítette. Paviában mindecsak aug. 31-én nagy néptömeg gyűlven össze, zászlót lobogtatva a főnöki hivatal elébe vonult lázító kiáltások közben. A csend helyreállítását véget megjelent karabélyosokat és rendőrkatonákat gúnyos szavakkal és ködöbalással fogadták, mire ezek felvonván löfegyvereiket a tömegre robantak, elvették a zászlót s több egyént elfogtak. A nemzetőrség, a főnök felhívását a rend őtalmazására, nem vette számba. Milanóban is vér folyt. A mint Garibaldi legyőzetésének nagyított híre oda érkezett, rögtön ily laconicus tartalmu kiáltványok terjesztettek szét a városban: „Garibaldi meghalt, általános felkelés.“ Erre csakhamar roppant zajongó tömeg gyűlt össze az utcákon s ment legelőbb is a francia konzul szállására. Katonáság állott ki, melyet kövekkel hajgáltak s különféle boszantásokkal illettek. Háromszoros sikertelen felhívás után, hogy oszoljanak szét, a katonaság lött s egy ember elesett, többen megsebesültek. A még jobban felbőszült tömeg „El vagyunk adva! Halál a kormánynak! Halál a királynak!“ kiáltásokat is hallatott, azonban legalább azon napra vége volt a tüntetésnek; de sept. 1-én torlaszokat kezdettek építeni.

A „Roma vagy a halál!“ „Éljen Garibaldi!“ kiáltásokat Mazzini éltetése s a törzsúrásk kezdik telváltani. A republicanusok vetik le az álarcaikat, letépik a savoyai ezimert az olasz zászlóról, lábaikkal tapodják az alkotmányt, és a népet lázzadásra hívják fel. E párt most Victor Emanuel király alkotmányos kormányát támadja meg, mint egykor a megbuktatott kormányok ellen harcolt és összeesküött. Pisaban diákokat, Reggióban hivatalnokokat, Siciliában mérsékelt szabadelvűeket gyilkoltatnak meg, mint annak idejében a bourbonistákkal történt. Genában a fegyveres hatalom „Éljen Mazzini! Le a miniszteriummal!“ kiáltások közben törrel támadtatik meg. Így ír a különben szabadelvű „Espero“.

Mi fog történni Garibaldival és fogolytársaival, e kérdést egy aug. 31-én tartott minisztertanács, melyben a király maga elnökölt, bir szerint elhatározta; de hogy mily értelemben, arról a közönség közé semmi sem szivárgott ki.

Nápolyból írják, hogy 11 nápolyi követnek aug. 22-én tartott értekezlete következtében, hol azon indítvány is megfordult a szőnyegen, hogy Victor Emanuel árulónak és trónvesztettnek nyilvánítsák, Fabrizi és Mordini képviselők elfogattak a Castell dell' Ovo ba vitettek. Zuppetta, de Boni és Libertini képviselők, kik ellen szintén ki volt adva az elfogatási parancs, odabállottak. Siciliában bir szerint 27 szökevény katona, sőt Sproveri képviselő is agyonlövetett volna. Az aspromontei csatában elfogott két őrmestert, kik rendes katonai egyenruhájokban harcoltak Garibaldi önkényesei közt, ott helyben rögtön főlölték.

Turin, sept. 3. A hivatalos újság jelenti: Garibaldi a spezziai öböl melletti Veriganoba vitetett. Sebei könynyűnek látszanak. Két tudor ápolja. A rendkívüli minisztertanácsban azon nézet volt az uralkodó, hogy az igazgatszolgáltatásnak szabad folyamot engedjenek. Mancini Crispi és Ferrari ajánlkoztak Garibaldi védőül.

TÖRÖKORSZÁG. Konstantinápoly, aug. 30. A „Journal de Constant.” kimerítő tudósítást közöl Cettinje bevételéről. Az „A. Ztg.”-nak egy triesti tudósítója augusztus 31-éről még nagyobb részletességgel írja le a két nap (aug. 24. 25.) tartott dühös csata folyamát, melynek eredménye „a montenegrói férfinépség utolsó magyának megsemmisítése. Megnevezi a szerepelt fő- és alvezéreket; elsőrolja a mindkét részen volt csapatok számát, nemzetiségét, s kijeleli a hadállásokat s a történt rohamok irányát stb. Végül azt is tudatja, hogy Dervis basa Cettinje musijává neveztetett ki s 10,000 emberrel ott maradt; Omer basa pedig nyomul Szerbia ellen.

Mindezek ellenére egy sept. 5-ről kelt ragusai távüregnyben ezt olvassuk: „Tegnapelőtt gyűlés volt Cettinjében, hová az orosz konzul is elment. A porta követeli suzerainitása elismerését, Mirko eltávolítását, s csapatjainak akadálytalan átvonulhatását Spuzon és Niksicen. E kívánatok visszautasítása esetében ma kezdődik a hadműködés Cettinje ellen.” Egy más távüregny szerint, mely sept. 2-ől kél Cattaroból, szintén valótlán Cettinje elesése. A montenegróiak Riekbán állanak, a törökök két órai távolra. A fejedelem tartja magát Cettinjében.

A szerbügyi conferentia aug. 27-kén volt utolsó ülését tartandó. A 25 diki ülésben elhatározták, hogy a szerb várszékben, Szokolt és Dusikát kivéve, a török helyőrség megmaradjon. Belgrád vára a szerb államtól elkülönítetik, a török házak leromboltatnak s a tér a városzhoz csatolatik. A kivándorló tulajdonosok kármentesítést kapnak, a visszamaradók szerb törvény alá jutnak. Khaled pasa a Sophia és Nisch között állomásozó csapatok parancsnoka lett. A piemonti hercegek 29-kén utaztak el. A zultán 28-kán reggelre hivta s az oszmánie renddel ajándékozta meg őket.

Trebigne, sept. 3. Tegnapelőtt 300 felkelő Grahovoból és Banjaniból, Kovacevich Miklós vezetésével megrohant Kovita nevű török falut, mintegy 2000 darab marhát hajtott el a nélkül, hogy ellenállásra találtak volna.

SZERBIA. Belgrád, sept. 3. A „P. L.”-nak írják: Az itteni rendes katonaságból és mozgó nemzetőrségből álló helyőrség, néhány nap óta hadi gyakorlatokat tart dandárokkal. Ma hat zászlóalj gyalogság, egy üteg tüzérség és egy század lovasság volt harczgyakorlatra kirendelve, melyen a harcz az egész tüzérséggel jelen volt. Támadó hadoszlopok alakítottak, melyeknek feladata volt egy sánczot rohammal bevenni. Szakértők, a kiknek alkalmuk volt több nagy állam rendes seregeinek harczgyakorlatain jelen lenni, azt állítják, hogy a mai gyakorlat kitünően sikerült,

és semmiben sem enged ama nagyhatalmak seregei gyakorlatának. Oláhországból jött utazók azt a hirt hozták, hogy az ottani kormány Giurgevotól fölfelé az egész Dunamentében megrakatta katonasággal a határt. Kis Oláhországban Kalafátnál és Krajovánál egy 10,000 főnyi hadtest fogja őszpontosítani. A viddini pasa hír szerint engedelmet kért a rumániai kormánytól 5000 katonának az országon keresztül mehetésére, mely katonaság részben az ada-kalei, részben a belgrádi vár helyőrségének szaporítására volt szána, hanem az engedély megtagadott tőle. Még nem egészen bizonyos a szkupstina összehívása, s okvetetlen csak majd akkor fog összehívati, ha a conferentia formáserint megállteti tanácskozásait, a Porta ultimátuma elérkezik. De mindezt készakarva minél messzebbre halasztják, s alkalmat jövő tavaszig fogják húzni-balasztani az alkudozásokat.

MOLDVA-OLÁHFEJEDELEMSÉG. Bukarest, augusztus 28. Azon hirre vonatkozólag, mely szerint 8000 török szállott volna ki, ellenséges modorban, egy országterületünkhez tartozó szigetben, a mai hivatalos lap egy cikket közöl, mely az érintett tényt meghazudtolja, s az abból származott aggodalmakat el igyekszik oszlatni. Miután azonban mindemellett különböző oldalról igazolva van, hogy csakugyan szállottak ki török katonák a kalafati várral szemben fekvő Dunaszigetre — a mit az említett cikket nem is tagad — valószínű, hogy Kuza herceg, a török kormány, mely ez iránt régóta alkudozik, megegyedte, hogy Szerbia és Montenegro felé utazó csapatjai az egyesült fejedelemség területén átvonulhassanak; a minthogy a török hadsereg számára folyó lóvásárlás is lehetetlen, hogy az itteni kormány beleegyezése nélkül történhetné. (A fenebb közölt belgrádi tudósítás szerint az átvonulás nem engedtetett meg. Az ellemondó tudósítások azon következtetésre jogosítanak, hogy a szomszédban a fejedelem rendelkezik egyképen s a kormány egyik vagy másik pártszínezett töredéke másképen.)

Ujabbak. Berlin, sept. 5. A követek házának mai ülésében a vámkönnyebbitések általánosítását csaknem egyhangulag, a kereskedelmi politikai javaslatot pedig 232 szavazattal 32 ellen elfogadták. Jövő csütörtökön kezdődik a katonai költségvetés feletti vitakozás.

— Turin, sept. 4. A minisztertanács többsége a

mellett van, hogy Garibaldi és társai egy külön katonai bizottmány elébe állíttassanak.

— London, sept. 4. A „Times” írja: Garibaldi, mint fogoly nem jelenhetik meg a törvényszék előtt; elég, ha szavát adja a királynak, hogy Európát több időre elhagyja.

— Milano, sept. 5. A mai „Perseveranza” egy nyilatkozatot közöl, melyet 30 követ intéz a kamara elnökéhez a követek elfogatása miatt teendő interpellatio tárgyában. Nicotera és Micera Máltára menekültek. Catinianban, Garibaldi elfogatásának hírére, a nép fegyverre kelt; a lázadást katonai erővel kellett elnyomni.

— Páris, sept. 5. „La Presse” jelenti: Sicilia több városában nyugtalanságok történtek. Spezziaiban lázongás kezdődött. Varignano előtt két hadi hajó foglalt állást s a csoportozásoknak véget vetett.

— Messina, sept. 4. A királyi csapatok s több Garibaldista hadoszlop közt csata volt. A garibaldisták mindenütt megverettek s a vezetők elfogattak.

— Páris, sept. 4. Az „Esprit public” szerint a francia minisztertanács elhatározta, hogy Roma megszállását bizonyos időre meghoszabítja.

— London, sept. 4. A mai „Post” írja: Napoleon császár meggyőződött a pápa és Victor Emanuel közti kibékülés lehetetlenségéről. Victor Emanuel erőlyes fellépése nem tett hatást Romában. Napoleon csak alkalmas időre és politikai eszközökre vár, hogy Romából kivonulhasson. A „Times” szerint a walesi herceg közelebből fog találkozni a dán hercegnővel Brüsszelben. Házassági ajánlat még eddig nem tétetett.

— Uj-York, aug. 27. Északon ismét élénkebben foly a toborzás. Lincoln kijelentette, hogy kész fentartani a rabszolgaságot részben vagy egészen, ha azzal az uniót megmentheti. A déliek 15,000 emberrel beütöttek Kentuckyba. Morgán a délieknek egy csapatját Cuimborlandban vissza verte. Nimesorában az indiánok felkeltek.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K

HIVATALOS.

Sz. 714. 1862.

Hirdetmény.

(679) (1-3)

A sz.-ujvári orsz. kir. fegyintézet számára a következő 1862³/4-dik közigazgatási évben szükségesítő iroda szerek, czipő kenedék, világító anyagok és szalmazsák töltésre szükségesítő szalma beszerzése végett a felsőleges kir. főkörmányszéknek folyó évi augusztus 13-án 17,462 sz. alatt kelt rendelte következtében árcsökkenés lévén kiirandó, az írásbeli árcsökkenés ezennel kiiratik, még pedig:

- a) a körülbelül szükségesítő következő irodai szerekre u. m.
2 rizma	9 számú közönséges pakoló papiros.
1 „	8 „ gép pakoló papiros.
1 „	1 „ közönséges (concept) „
8 „	2 „ „ „
4 „	4 „ „ „
8 „	1 „ gép „
4 „	2 „ „ „
36 kötet	6 „ író toll
4 katulya	100 „ Klaps vagy Kuhnféle réztoll.
24 font	4 „ pecsét-viasz.
2000 darab	10 „ ostya.
2000 „	12 „ „
100 csomó	„ vastag zsineg.
4 font vékonyabb sztrike	„ zsineg gombolyagban.
2 „	„ fehér „
60 csomó egész vékony sztrike	„ zsineg.
100 darab Harmuthféle 5 számú fekete írón, fele lágy, tele pedig kemény.	
50 „	5 sz. veres írón.
30 kupa fekete tenta.	
10 tüvegacse veres tenta.	
25 font fekete porzó.	
6 darab vakaró ruggyanta.	
6 „ egy lat nehézségi ruggyanta.	
6 katulya gyufa, egy katulyára 1000 darabot számítva.	
1/2 font varró selyem.	
2 darab 10-10 rőtös viaszos vászon szállítása végett f. évi october 6-ára és	

b) a szalmazsákok töltésére szükségesítő 397 mázsa szalma szállítása végett hasonlóképp folyó évi october 6-kára; valamint:

- c) a czipő kenésre szükségesítő kenedék u. m.
240 font sötétan disznószir.
240 „ marhafagygyu.
9 1/2 „ fenyőkorom szállítása végett folyó évi october 7-ére és
- d) a szükségesítő világító anyagok, ugymint:
28 mázsa 50 font lámpaolaj és
108 font fagygyu gyertya szállítása végett hasonlóképp folyó évi october 7-re,

a melyre a vállalkozni kívánók azon megjegyzéssel hivatnak meg, miszerint szabályszerű bélyeggel ellátott írásos ajánlataikat melyekben az ajánlott mennyiség, valamint az árért kívánt ár betűkkel és számbetűkkel tisztán és olvashatóan irandó ki, s melyhez az ajánlott tárgyakért kívánt összegnek 5%-ka bánatpénzzül, s illetőleg biztosítékul csatolandó, az árcsökkenésre kitűzött napon délelőtti 12 óráig az intézet igazgatóságának benyújtani el ne mulaszták, mivel ezen határidőn túl bármily jutányos ajánlat sem fog elfogadtatni.

Az árcsökkenésre vonatkozó szorosabb feltételek az intézet irodájában a szokott hivatalos órák alatt addig is megtekinthetők és az ajánlatban különösen megjegyzendő, hogy ajánlat előtt a feltételek tökéletesen ismeretesek.

A Szamos-ujvári orsz. kir. fegyintézet igazgatóságától, szeptember 2-kán 1862.

Rácz Péter, várnagy.

Sz. 2989. 1862.

(676) (3-3)

Haszonbér árverési hirdetmény.

Sz. kir. Kolozsvár városa közönsége tulajdonát képező bel-monostortestzei REDOUTE teleknek az ottani bálház, vendéglő, és lakosztályokkal egytttesen f. 1862-ik év szeptember 29-től 1865-ik szeptember 29-ig terjedő három évre leendő haszonbérbe adására nézt

a fels. k. főkörmányszéknek idei augusztus 14-ől 17,385 — 1862 sz. alatt kibocsátott rendelte értelmében az árverés f. év szeptember 11-én úgy délelőtti mint délutáni hivatalos órákban, a városi tanácsszáznál a városgazdai hivatal szobában fog megtartatni; mely árverésre bérvegyők oly figyelemzetéssel hivatnak föl, hogy:

a.) mindenki eleve szerezzen magának kellő ismeretét nevezett helyiségek kül és bel szerkezete ügy az alkotrészek minősége felől; mert a városi közönség építési, átalakítási vagy módosítási s újítási költségekkel nem terhelhetvén, az ily nemű igényeknek hely nem adatand.

b.) bérvegyők legyenek ellátva az illető közigazgatási hatóság hiteles bizonyítványával erkölcsi magunkisele, s a haszonbér valamint a szerződésből kifolyó kötelezettségek teljesítését biztosító vagyoni állapotjuk felől, úgy szintén

c.) a fölkiáltási 3175 frt. 33 kr. o. ért. összegnek 10%-jával, bánatpénz betétele végett. A szerződés föltételei naponta megtekinthetők városgazdai hivatalnál a hivatalos órákban, de az árverés előtt is felolvastatnak.

Sz. kir. Kolozsvár város Tanácsa 1862-ik év augusztus 23-án tartott üléséből.

Gothárd József m. k. főgyjzö.

NEM HIVATALOS.

ELADÓ BOROK

(680)

(1-3)

Hordó számra belső Farkasutca 55 ház szám.

(681)

(1-2)

Hátszeg mező-városban egy vas és fűszer kereskedés, s egy emeletes ház, melynek 220 o. é. frt. évi jövedelme, szabad kézből örökön eladó. Bővebb értesítést szerezhetni bérmentes levél által Hátszegen Borza Gábor unál.

(682)

(1-4)

A birtokos urak, kiknek Kolozsvár környékén tiszta-búzajók van eladó, felkérnek sziveskedjenek csépetetni s november közepéig egy részit ide beszállítani, hogy ne legyenek kénytelen gözmalmi téli szükségletemet távolabb vidékről megszerezni.

Zsigmond Elek.

(678)

Eladó szena és szalma.

(2-3)

Kabós Dánielnek Pusztá-Szentmiklóson van 50 szekér legjobb nemű réti szénája eladó; mint szintén több szekér búza- és árpa szalmája. Értekezhetni helyben, vagy pedig Hidalmáson Korda Györggyel.

STERN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvár, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelyt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön kapható:

A föld egyes részeinek

FÖLDIRATI ISMERTETÉSE.

Brassai Sámuel kézirataiból újabb adatok szerént kiadta Kovácsi Antal.

Ára 45 kr.

Protestans képes naptár

Szerkesztő tulajdonossa Dr. Ballagi Mór ur a jövő 1863-dik évi folyamból egész Erdélyre nézve nálam rendezvén egy főraktárt, a megrendeléseket egyenesen hozzám intézni kérem.

Ára a már megjelent 1863-dik évi folyamának 40 kr.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel. (Bel-farkasutca 74 sz.)